

Галина Корицька – кандидатка філологічних наук, доцентка, завідувачка кафедри філософії та суспільно-гуманітарних дисциплін Комунального закладу «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради, членкиня-кореспондентка Української Академії Акмеології, м. Запоріжжя, Україна.

Коло наукових інтересів: дослідження теоретичних та практичних проблем електронної лінгводидактики; методики викладання української мови та літератури.

✉ kabinetzp@gmail.com

🆔 <https://orcid.org/0000-0002-6197-8067>

Світлана Богдзівич – учителька української мови та літератури, учителька-методистка Запорізької гімназії № 93 Запорізької міської ради Запорізької області, м. Запоріжжя, Україна.

Коло наукових інтересів: методика викладання української мови та літератури.

✉ bogdzi7@gmail.com

🆔 <https://orcid.org/0000-0003-3593-3794>

УДК 37.091.33:81]-028.22

<https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-4-171-179>

МОЖЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ ЕЛЕМЕНТІВ МЕДІАДИДАКТИКИ У ШКІЛЬНУ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНУ ОСВІТУ

У статті розглянуто загальні особливості інтеграції елементів медіадидактики в освітній процес, зокрема на уроках української мови та літератури. Виявлено протиріччя, що стосуються навчання/вивчення української в медіаосвітньому середовищі, окреслено певні переваги інтеграції медіа, що забезпечуватиме вивчення предмета на засадах медіадидактики. Увагу фіксовано на медіадидактичному моделюванні навчальних дій школярів під час використання медіапродуктів із метою виконання навчальних вправ. Розроблена авторами система завдань передбачає формування медіакомпетентності й досягнення очікуваних результатів. Аргументовано, що навчання здобувачів освіти на засадах медіадидактики сприятиме активізації пізнавальної діяльності, формуватиме інфомедійну грамотність, культуру. Виявлено наукові перспективні напрями модернізації шкільної освіти в умовах розвитку медіадидактики.

Ключові слова: українська мова та література; медіаосвіта; медіадидактика, медіакомпетентність.

Постановка проблеми. На сьогодні джерелом отримання інформації є сучасні засоби масової комунікації, які формують певні поведінкові моделі, забезпечуючи створення інформаційного середовища. Водночас модернізація освітнього простору, у контексті якого є і шкільна мовно-літературна освіта, набуває новітнього смислу, вимагає повноцінної взаємодії з сучасною медіасистемою, що сприяло б реалізації як навчальних, так і виховних функцій, формування як предметних, так і ключових компетентностей.

Медіаосвіта (як дія), що продукує медіакомпетентність (як результат), є «частиною освітнього процесу і спрямована на формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою масмедіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп'ютерно опосередковане спілкування, інтернет, мобільна телефонія) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій», – зазначається в Концепції впровадження медіаосвіти в Україні (Концепція, 2016).

Складником медіапедагогіки є медіадидактика, яка, на думку Г. Онкович, «орієнтована на технології використання медіа з освітньою метою (...) вивчає закономірності засвоєння знань, умінь і навичок, формування переконань з опертям на медіаджерела та використанням медіапродуктів» (Онкович, 2020).

Для забезпечення теоретичної і практичної бази навчання в нових умовах інформаційного суспільства важливим є моделювання програм, навчально-методичних комплексів, посібників, контенту. Учитель української мови та літератури повинен бути готовим до використання таких інструментів, які сприятимуть створенню інтелектуального продукту, допоможуть взаємодіяти в медіапросторі, розвиватимуть розумову й пізнавальну активність здобувачів освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З'ясовуючи питання використання медіатехнологій в освітньому процесі відзначимо, що воно є актуальним і дослідники приділяють увагу його вивченню. Аналіз наукових праць показав, що інтеграцію медіаграмотності в різноманітні освітні практики розглядали С. Шейбе, Ф. Рогоу (Іванов, 2014). Інтернет-загрози, способи безпечної поведінки дитини у віртуальному просторі, психологічні проблеми стали об'єктом дослідження І. Литовченка, С. Максименка, С. Болтівця, М.-Л. Чепи, Н. Бугайової та інших (Литовченко, 2010). Питання розвитку медіадидактики вищої школи досліджувала Г. Онкович (Онкович, 2020). Рівень медіакультури шкільної молоді та дорослого населення, осмислення методологічних і методичних підходів до розгортання медіаосвіти в системі загальноосвітньої школи, соціально-психологічні аспекти масової комунікації вивчали О. Вознесенська, Л. Найдьонова, Н. Череповська та інші (Лабораторія, 2020). Медіакомпетентність та медіаграмотність як базові компетентності педагога НУШ досліджували І. Карпик, К. Шворак (Шворак, 2018).

Більшість робіт зазначених авторів стосується навчання у вищій школі, у них недостатньо висвітлено підходи до можливостей інтеграції елементів медіадидактики у шкільну практику, зокрема на уроках української.

Мета – визначення протиріч у навчанні/вивченні української в медіаосвітньому середовищі й можливостей інтеграції складових медіадидактики у шкільну мовно-літературну освіту.

Досягнення поставленої мети потребує розв'язання таких завдань:

- 1) розглянути можливості інтеграції складових медіадидактики у шкільну мовно-літературну освіту;
- 2) виявити протиріччя, що стосуються навчання/вивчення української в медіаосвітньому середовищі та окреслити певні переваги інтеграції медіа, що забезпечуватиме вивчення предмета на засадах медіадидактики;
- 3) запропонувати медіадидактичне моделювання навчальних дій здобувачів освіти з метою виконання навчальних прав.

Методи дослідження – теоретичні (аналіз наукової психолого-педагогічної, лінгвістичної та методичної літератури, чинних нормативних документів, стандартів, програм тощо); емпіричні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні серед кількох форм такої освіти називає і шкільну, яка «включає інтегровану медіаосвіту (вико-

ристання медіадидактики в межах існуючих предметів), спеціальні навчальні курси, факультативи, гурткову, студійну та інші форми позакласної роботи» (Концепція, 2016, с. 14).

Аналіз і синтез спеціальних досліджень уможливив висновок: у шкільну мовно-літературну освіту на сьогодні активно акумулюються елементи медіадидактики, що зумовлено впливом євроінтеграційних тенденцій, суміжних наук, упровадженням компетентнісного, діяльнісного підходів до навчання української мови та літератури, вимогами нормативних документів, специфікою організації навчання в умовах пандемії тощо. Зауважимо, що змінюється й роль учителя, де професійні компетентності є необхідними складовими його саморозвитку, самореалізації. Визначаємо компетентності, які охоплюють *трудові функції* (навчання учнів предметів: мовно-комунікативна, предметно-методична, інформаційно-цифрова); *партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу* (психологічна, емоційно-етична, педагогічного партнерства); *організація безпечного та здорового освітнього середовища* (здоров'язбережувальна, проєктувальна); *управління освітнім процесом* (прогностична, організаційна, оцінювально-аналітична); *безперервного професійного розвитку* (інноваційна компетентність) (Професійний стандарт, 2020, с 6–9).

Зауважимо, що сучасний педагог без особливих зусиль моделює віртуальний освітній простір, використовує медіазасоби й медіаджерела з метою посилення мотивації та активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти, формування їхньої інформаційної культури, самостійної роботи з різними джерелами інформації, спільного вирішення дослідницьких, проблемно-пошукових завдань тощо. Відзначаємо, що «віртуалізація в царині суспільного життя й інтеграція інформаційних просторів відкриває можливості для життєдіяльності в новітньому середовищі, для формування знань, умінь та навичок як сучасного вчителя, так і учня» (Корицька, Подлесна, 2016, с. 3).

Інтеграція України в міжкультурний світовий простір, оновлення змісту шкільної освіти з урахуванням наукових досягнень, де складовими в контексті сучасної педагогіки виступає інноваційність, інтерактивність, мобільність, спонукає до використання технологій, які забезпечили б навчання такими засобами, які сприятимуть самореалізації, саморозвитку особистості, набуттю компетентностей.

Навчання/вивчення української в медіаосвітньому середовищі призводить до виникнення протиріччя, що стосуються різних аспектів упровадження складових медіадидактики у шкільну мовно-літературну освіту.

По-перше, між рівнем педагогічної та медіапсихологічної компетентності вчителя-предметника, його готовності до впровадження медіаосвіти в освітній процес, так і рівнем готовності здобувачів освіти.

По-друге, протиріччя між формуванням медіакультури здобувача освіти, підготовкою особистості до нешкідливої та продуктивної взаємодії із сучасними засобами масмедіа та її усвідомленням власної ролі, поведінки в медіасередовищі.

По-третє, між медіабізнаністю школяра та вмінням убезпечитися від різного виду впливів і вільно послуговуватися інформаційними джерелами.

По-четверте, між ІКТ-уміннями, спілкування за допомогою медіазасобів, здобуття необхідної інформації, свідоме сприйняття, критичне її тлумачення й розумінням реальності, осмисленням того, що відбувається навколо.

По-п'яте, між забезпеченням індивідуальних потреб особистості й вимогами чинної програми з предмета, формуванням медіакомпетентності здобувача освіти та можливістю вирішення ним поставлених завдань на уроках мови чи літератури.

По-шосте, між розвивальними можливостями взаємодії в медіапросторі й дотриманням державою запобіжних заходів у медіаінформаційному полі та від здатності кожного учня чинити опір медіаінформаційним впливам.

Однак зауважимо, що знання й розуміння наведених суперечностей сприятиме модернізації шкільної освіти, зокрема й мовно-літературної, відкриттю наукових перспектив, уведенню

нових понять, передбачатиме використання медіазасобів, які ефективно й на належному рівні забезпечуватимуть виконання освітніх завдань. Поділяємо думку Г. Онкович, що «технології медіаосвіти, об'єднані поняттям «медіадидактика», сьогодні передбачають залучення до навчання як традиційних засобів масової інформації (періодичні видання, радіо, телебачення, кіно тощо), так і засобів новітніх інформаційних технологій, а саме – програмно-апаратних засобів і пристроїв, що функціонують на базі обчислювальної техніки; використовують також сучасні способи і системи інформаційного обміну, що забезпечують операції збору, накопичення, зберігання, обробки і передачі інформації» (Онкович, 2020, с. 132).

Попри суперечності, які мають місце при впровадженні медіадидактики у шкільний освітній процес, варто виокремити й позитивні аспекти.

1. Створюються медіаосвітні середовища, які забезпечують навчання/вивчення української на засадах медіадидактики.

2. Засобами медіа формуються компетенції (знання, навички), які необхідні сучасній людині для життєдіяльності.

3. Використання медіапродуктів загалом, і на уроках зокрема, удосконалює критичне мислення здобувачів освіти, заохочує до міжкультурного діалогу, сприяє інноваціям, творчості.

4. Відбувається формування медіаінформаційної, візуальної грамотності школярів, які сприятимуть ефективному й безпечному використуванню медіа, усвідомленому застосуванню контенту тощо.

5. На сьогодні розвиток теорії та практики навчання здобувачів освіти на засадах медіадидактики сприяє пошуку методів і форм навчання, які відповідали б сучасним європейським та світовим стандартам у цій сфері.

6. Формується соціальна толерантність (навички спілкування в мережах, вміння протидіяти мові ворожнечі тощо), стійкості до впливів (вміння ідентифікувати прояви пропаганди, фейки й інструменти маніпуляції та ін.).

7. Набуває важливого значення цифрова безпека (навички особистої кібербезпеки, вміння запобігати ризикам у комунікації).

Наразі в освітньому процесі не обійтися без складових медіадидактики в сучасній загальноосвітній школі. Педагогі активно використовують медіаконтент на уроках, добирають медіа і створюють власну медіапродукцію. Завдяки онлайн-застосункам утілюють ідеї, розвивають власну інноваційність і креативність, навчають школярів дозовано споживати інформацію, використовувати медіа для соціального блага.

Медіадидактика відкриває значні можливості в навчанні української мови та літератури. Вона дає змогу зробити освітній процес інтерактивним, різноманітним, психологічно збалансованим, сформувані мотивацію саморозвитку особистості, що стимулює школярів позитивно ставитися до вивчення предмета. Завдання педагога – добирати методи, орієнтовані на реальний практичний результат, значущий для кожного здобувача освіти. Застосовувати такі прийоми роботи, види завдань, які сприяли б розвитку художнього сприйняття, естетичного смаку школярів, формували б здібності критично аналізувати художні медіатексти, інтерпретувати їх й оцінювати, розвивали б як ключові, так і предметні компетентності особистості. На нашу думку, враховуючи набутий досвід, до мотивації навчальної діяльності здобувачів освіти на уроках української з використанням медіатехнологій не варто ставитися як до розваги чи способу зняття напруги й розрядки. Уроки доцільно моделювати так, щоб спонукати учня до активності, до бажання самому працювати з інформацією, заохочувати відпрацьовувати уміння й навички, розвивати медіаактивність особистості її соціальну та громадянську відповідальність.

У межах означеної теми, з огляду на складові медіакомпетентності, які виділили С. Ауфенангер та інші дослідники (пізнавальна – знання, розуміння й аналіз медіа); моральна – розгляд та оцінка медіа в етичному аспекті; соціальна – вивчення впливу медіа на різні категорії та соціальні групи населення; ефективна – за допомогою медіа люди спілкуються й отримують задоволення; діяльнісна – навички самостійного використання медіа та організація роботи

з ними) (Шворак, 2018, с. 2), пропонуємо види вправ, які використовуємо на уроках української мови та літератури.

«*Факти й судження в заголовках*». Зміст завдання: визначити вид речення в заголовку, відрізнити факт від судження. Зміст діяльності: види речень, вплив речень на емоційний стан людей. Приклади. 1. У школах Запоріжжя відновлюють навчання офлайн (просте, односкладне, неозначено-особове; факт, можна перевірити, є офіційні джерела). 2. Стало відомо, хто цьогоріч можна реєструватися на додаткове ЗНО (складне, складнопідрядне; факт, можна перевірити, є офіційні джерела). Найкращі сукні в пасторальному стилі весна-літо-2021 (просте, односкладне, називне; судження – для кого найкращі тощо).

Складові медіакомпетентності: уміння відрізнити факти від суджень, ідентифікувати прояви пропаганди, фейки й інструменти маніпуляції (зокрема, через заголовки); базові навички емоційного інтелекту (ідентифікувати вплив медіа на емоції людини).

«*Мійте новини*». Зміст завдання: інтеграція інфомедійної грамотності у предмет для усвідомлення значення медіа в житті людини (обмежений час для сприйняття інформації). Зміст діяльності: на початку заняття планується робота у групах протягом двох хвилини, де школярі гортають стрічку новин, шукаючи заголовок, яким би хотілося поділитися. Після чого – запитання вчителя.

Складові медіакомпетентності: уміння ідентифікувати емоційний вплив медіа, усвідомлення раціонального споживання медіаконтенту та свідомого споживання й поширення інформації.

«*Діалог із комунальними службами*». Зміст завдання: визначити, які з речень діалогу є повними, неповними, двоскладними й односкладними, обґрунтувати власну позицію щодо визначеного питання. Зміст діяльності: скласти діалог; визначити речення, обґрунтувати. Приклад:

- Потрібна допомога.
- У чому проблема?
- Запах газу на кухні.
- До приїзду служби перекрийте кран, відчиніть вікно, не вмикайте світло.

Складові медіакомпетентності: уміння ставити запитання, обґрунтовувати власну позицію, навички етичного спілкування, приймати рішення.

«*Пости лідерів думок у фейсбук*». Зміст завдання: види речень, роль синтаксичних конструкцій у мовленні, усвідомлення шляхів впливу лідерів думок на формування поглядів інших. Зміст діяльності: визначити види речень у публікації лідера думок, з'ясувати роль синтаксичних конструкцій у мовленні. Для прикладу рекомендуємо брати публікації людей, які впливають на думку інших у соцмережі «Фейсбук».

Складові медіакомпетентності: уміння використовувати медіа для соціального блага, усвідомлення шляхів впливу лідерів думок на формування поглядів фоловерів.

Медіатексти. Зміст завдання: аудіювання, пошук додаткової інформації, перевірка джерел інформації, аналіз й обговорення медіатекстів. Зміст діяльності: з'ясувати історію виникнення праски, знайти додаткові джерела інформації, здійснити аналіз (стаття у «Вікіпедії» «Праска»).

Складові медіакомпетентності: уміння ефективно шукати інформацію та працювати з джерелами (першоджерелами).

Репортаж. Зміст завдання: створення, розуміння, усвідомлення впливу на суспільство мовлення в репортажах. Зміст діяльності: змодельовати репортаж із місця події – битви дракона Грицька з лицарями (за твором Ю. Винничука «Місце для дракона»).

Складові медіакомпетентності: вміння шукати та працювати з джерелами, визначати жанри журналістських повідомлень, навички етичного спілкування.

Рольова гра «Тобі пише незнайома людина». Зміст завдання: створення діалогу в месенджері, обговорення питань кібербезпеки. Зміст діяльності: змодельовати діалог (із можливими небезпечними наслідками) з незнайомою людиною в інстаграмі.

Складові медіакомпетентності: розуміння цифрового сліду, навички з особистої кібербезпеки, уміння запобігати ризикам у комунікації (протидія кібербулінгу, грумінгу).

Авторство. Зміст завдання: робота з цитатами, перекручені цитати, пошук цитат, визначення авторства цитат, дотримання норм авторського права. Зміст діяльності: заповнити таблицю на встановлення відповідності: цитата-автор (наприклад, за темою «Цитата як спосіб передачі чужого мовлення»; для вивчення творчості письменників).

Складові медіакомпетентності: розуміння понять цензури, самоцензури, дотримання норм авторського права, академічної доброчесності.

«Займи позицію». Зміст завдання: висловлення думки, уміння обґрунтовувати власну позицію, ставити запитання. Зміст діяльності: стати на бік того чи іншого персонажа літературного твору; висловлювати думки щодо зазначеного питання. Наприклад, п'єса І. Котляревського «Наталка Полтавка»: обґрунтувати позицію, ставши на бік одного з героїв (Терпилиха – Наталка; Петро – Микола).

Складові медіакомпетентності: уміння ставити запитання, обґрунтовувати власну позицію, висловлювати думки.

Резюме. Зміст завдання: створення резюме, аналіз власних досягнень (офіційно-діловий стиль). Зміст діяльності: «приміряти» роль працедавця й перевірити резюме кандидата на посаду, наприклад, логіста.

Складові медіакомпетентності: уміння систематизувати й аналізувати інформацію.

Маніпуляції. Зміст завдання: ідентифікація маніпуляцій у медіатекстах, вплив на емоції, застосування образних мовних засобів. Зміст діяльності: робота з текстом, ідентифікувати маніпуляції (наприклад, «Не я покинула, а ти не зміг удержати мене»; «Вона, у свою чергу, питає... повторюючи: «Чи тимиш мене?» (за твором І. Франка «Сойчине крило»)).

Складові медіакомпетентності: уміння аналізувати передумови та причини події, ідентифікувати маніпуляції в медіатекстах та вплив медіа на емоції людей.

«Маніпулятор» – «жертва». Зміст завдання: моделювання ситуації спілкування маніпулятора із жертвою. Зміст діяльності: ознайомитися з маніпулятивними прийомами (ефект новизни – «новий смак», брак часу – «поспішайте», узагальнення – «усім відомо, що...»). Дати відповіді «маніпуляторам» «жертви» за фразами-шаблонами. Наприклад, «На жаль, я не можу..., бо...»; «Мені не хочеться вас засмучувати, але моя відповідь «ні», адже...»; «Я мушу відмовитися від вашої пропозиції, тому що...».

Складові медіакомпетентності: усвідомлення впливу маніпуляцій на емоції людей.

Мова ворожнечі. Зміст завдання: розпізнавання мови ворожнечі та безпеки її використання в медіа. Зміст діяльності: виокремити фрази з повісті-казки Ю. Винничука «Місце для дракона». Наприклад, «Та у вас, як хто на п'ядь вищий, то вже й велетень»; «Ваш дракон... несповна розуму»; «Моравські печери куди кращі».

Складові медіакомпетентності: уміння ідентифікувати та протидіяти мові ворожнечі, стереотипам і дискримінації.

Реклама. Зміст завдання: аналіз соціальної реклами, принципи роботи агрегаторів новин, ефективний пошук інформації. Зміст діяльності: переглянути рекламу і знайти методи маніпуляції в ній. Наприклад, авторитет (відомі постаті в рекламі); комплекс переваги («Адже ми цього варті»); апеляція до прогресу («Відкривайте світ з...»).

Складові медіакомпетентності: уміння аналізувати рекламу, розрізняти її типи (соціальна, комерційна, піар, контекстна тощо), ідентифікувати вплив медіа на емоції людей.

Створення сторінки персонажа літературного твору в соціалізації. Зміст завдання: пошук інформації, робота з нею. Зміст діяльності: створити літературний портрет за допомогою інтернет-ресурсів або зобразити самостійно (Наприклад, «Сторінка Герасима Калитки в інстаграмі»).

Складові медіакомпетентності: уміння втілювати ідеї завдяки онлайн-інструментам, аналізувати художні твори, пошук інформації та робота з нею.

Візуалізація прочитаного шляхом сторіборд/сторітелінг. Зміст завдання: обґрунтування власної позиції, відділення емоцій від раціонального сприйняття. Зміст діяльності: ознайомитися з поняттям «сторіборд», етапами створення цього продукту, розробити сторіборд за зміс-

том повісті (аналіз твору шляхом створення сторіборду). (Наприклад, «Сторіборд за повістю «Вітька + Галя, або Перше кохання»).

Складові медіакомпетентності: уміння обґрунтувати власну позицію, відділяти емоції від раціонального сприйняття, уміння оцінювати та інтерпретувати події.

Створення стрічки новин за подіями літературного твору. Зміст завдання: пошук інформації, оцінка суспільної значущості її, уміння ставити запитання. Зміст діяльності: аналізувати текст шляхом створення стрічки новин у пошуковій системі «Гугл». (Наприклад, «Стрічка новин за повістю М. Коцюбинського «Тіні забутих предків»).

Складові медіакомпетентності: уміння аналізувати передумови та причини подій, ставити запитання, пошук інформації, оцінка її суспільної значущості.

На нашу думку, шкільна мовно-літературна освіта здатна повноцінно реалізувати завдання медіаосвіти, медіадидактики, формувати певні медіакомпетентності. Окрім цього, сьогочасний учитель свідомий того, як успішно й ефективно створювати медіасередовище, щоб методично вмотивовано використовувати медіатехнології в освітньому процесі, щоб забезпечити реалізацію певних завдань на уроках української мови та літератури, які технології, методи, принципи, засоби є найбільш дієвими в умовах розвитку медіапростору, як підготувати здобувачів освіти до медіавзаємодії.

Вивчення психолого-педагогічної літератури з означеної проблеми, нормативних документів, бесіди з учителями української мови та літератури, які використовують засоби медіатехнологій на уроках, метод анкетування дали змогу визначити умови, за яких використання засобів медіадидактики буде успішною: комплексна робота й системність у набутті медіакомпетентностей як педагогами, так і здобувачами освіти; поетапність у формуванні комунікативних умінь і навичок у розробленні завдань, розвиток умінь працювати з різними видами інформації, створення медіадидактичного контенту; мотивація пізнавальної діяльності школярів шляхом моделювання ситуацій спілкування, проблемно-пошукових, творчих завдань (знаходити, сприймати, аналізувати, оцінювати, систематизувати, зіставляти різноманітні факти та відомості); доступність, посильність виконання вправ для кожного учня; наявність зворотного зв'язку.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Визначаючи протиріччя в навчанні/вивченні української в медіаосвітньому середовищі й можливостей інтеграції складових медіадидактики у шкільну мовно-літературну освіту дійшли висновку, що вчителі готові навчати на засадах медіадидактики, засобами медіа формувати компетенції, необхідні сучасній людині, спонукати критично аналізувати художні медіатексти, інтерпретувати і кваліфіковано оцінювати, формувати здібності до інтелектуальної творчості, колективної діяльності та самоосвіти, протистояти медійним маніпуляціям тощо. Розвиток теорії та практики навчання здобувачів освіти на засадах медіадидактики сприятиме пошуку методів і форм навчання, які відповідали б сучасним європейським та світовим стандартам.

Перспективу подальших досліджень ми вбачаємо в упровадженні такої медіадидактичної технології навчання, яка б визначала особливості пізнавальної діяльності здобувачів освіти в умовах розвитку освітніх інновацій, яка забезпечувала б розуміння особистістю власної місії в медіапросторі, спонукала створювати нові елементи медіакультури сучасного суспільства тощо.

Використані джерела

- [1] Концепція впровадження медіаосвіти в Україні. Президія Національної академії педагогічних наук України. (2016). Президія Національної академії педагогічних наук України. Протокол. (2016, № 1–7/6–150). URL: <https://cutt.ly/2bvDmfF>. Дата звернення: Січень 3, 2021.
- [2] Онкович, Г. В. (2020). Розвиток медіадидактики вищої школи: український досвід. *Обрії друкарства*, 1(8), 130–150. URL: <https://cutt.ly/FndB4G0>. Дата звернення: Січень 5, 2021.
- [3] Іванов, В. Ф., Волощенко, О. В. (2014). Медіаграмотність: підручник для вчителя. Київ, Україна: Центр вільної преси, Академія української преси.

- [4] Литовченко, І. В. та ін. (2010). Діти в інтернеті: як навчити безпеці у віртуальному світі. Київ, Україна: ТОВ «Видавничий Будинок «Аванпост-Прим», URL: <https://cutt.ly/unp4J4P>. Дата звернення: Січень 24, 2021.
- [5] Лабораторія психології масової комунікації та медіаосвіти. (2021). URL: <https://cutt.ly/snp3KfR>. Дата звернення: Січень 24, 2021.
- [6] Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» (2020). URL: <https://cutt.ly/4bQ0LW0>. Дата звернення: Січень 25, 2021.
- [7] Корицька, Г., Подлесна, І. (2016). Реалізація проблемно-пошукової, дослідницької діяльності учнів засобами веб-квест технології. *Українська мова і література в школах України*, 11, 3–7.
- [8] Шворак, К. В. (2018). *Медіакомпетентність та медіаграмотність – базові компетентності педагога НУШ*. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/12.1/3.pdf>. Дата звернення: Січень 7, 2021.

References

- [1] Kontseptsiia vprovadzhenia mediaosvity v Ukraini. Prezydiia Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy. (2016). Prezydiia Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy. Protokol. (2016, № 1–7/6–150). URL: <https://cutt.ly/2bvDmfF>. Data zvernennia: Sichen 3, 2021. (in Ukrainian).
- [2] Onkovych, H. V. (2020). Rozvytok mediadyaktyky vyshchoi shkoly: ukrainskyi dosvid. *Obrii drukarstva*, 1(8), 130–150. URL: <https://cutt.ly/FndB4G0>. Data zvernennia: Sichen 5, 2021. (in Ukrainian).
- [3] Ivanov, V. F., Volosheniuk, O. V. (2014). *Mediahramotnist: pidruchnyk dlia vchytelia*. Kyiv, Ukraina: Tsentr vilnoi presy, Akademiia ukrainskoi presy. (in Ukrainian).
- [4] Lytovchenko, I. V. ta in. (2010). Dity v interneti: yak navchyty bezpetsi u virtualnomu sviti. Kyiv, Ukraina: TOV «Vydavnychiy Budynok «Avanpost-Prym», URL: <https://cutt.ly/unp4J4P>. Data zvernennia: Sichen 24, 2021. (in Ukrainian).
- [5] Laboratoriia psykholohii masovoi komunikatsii ta mediaosvity. (2021). URL: <https://cutt.ly/snp3KfR>. Data zvernennia: Sichen 24, 2021. (in Ukrainian).
- [6] Profesiinyi standart za profesiiami «Vchytel pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel z pochatkovoї osvity (z dypломом молодшого спеціаліста)» (2020). URL: <https://cutt.ly/4bQ0LW0>. Data zvernennia: Sichen 25, 2021. (in Ukrainian).
- [7] Korytska, H., Podliesna, I. (2016). Realizatsiia problemno-poshukovoi, doslidnytskoi diialnosti uchniv zasobamy veb-kvest tekhnolohii. *Ukrainska mova i literatura v shkolakh Ukrainy*, 11, 3–7. (in Ukrainian).
- [8] Shvorak, K. V. (2018). *Mediаkompetentnist ta mediаhramotnist – bazovi kompetentnosti pedahoha NUSH*. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/12.1/3.pdf>. Data zvernennia: Sichen 7, 2021. (in Ukrainian).

Halyna Korytska, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Philosophy and Social Sciences and Humanities of Zaporizhzhia Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education named after Zaporizhzhia Regional Council, Zaporizhzhia, Ukraine.

Svitlana Bohdziiyevych, teacher of Ukrainian language and literature of Zaporizhzhia gymnasium № 93 of Zaporizhzhia City Council of Zaporizhzhia region, teacher-methodologist, Zaporizhzhia, Ukraine.

POSSIBILITIES OF INTEGRATION OF MEDIA DIDACTICS ELEMENTS IN SCHOOL LANGUAGE AND LITERARY EDUCATION

The general features of the introduction of media didactics in school education focused on technologies of application of media in the educational process are considered in the article. It is emphasized that media didactics opens opportunities in teaching Ukrainian, which provides interactivity of the educational process, the formation of motivation for self-development of the individual, stimulates students to have a positive attitude to learning the subject. Contradictions related to various aspects of implementation (between access to media and the availability of software; the level of pedagogical and media psychological competence of teachers and the level of students; the formation of media culture of the individual and awareness of his/her role in the media environment; between ICT skills, communication

through the media, obtaining the necessary information and understanding of reality; developmental opportunities for interaction in the media space and the ability to resist media information influences; ensuring the needs of the individual and the requirements of the current program on the subject). Certain advantages are outlined (teaching Ukrainian on the basis of media didactics is introduced; necessary competencies, media information literacy, critical thinking are formed by means of media; intercultural dialogue is encouraged, creativity is developed; new forms of education are introduced; social tolerance is formed; digital value is given). Attention is focused on media didactic modeling of educational actions of schoolchildren during the use of media products in order to perform educational, problem-solving exercises. The system of tasks developed by the authors provides for the formation of media competencies and the achievement of expected results. It is argued that the education of students based on media didactics will promote the activation of cognitive activity, will form information literacy, culture. The scientific perspective directions of modernization of school education in the conditions of development of media didactics are revealed.

Keywords: Ukrainian language and literature; media education; media didactics, media competence.

